

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

HUDEBNÍ FAKULTA

Název studijního programu – Hudební umění

Název studijního oboru -Housle

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FILHARMONIE BRNO, HISTORIE A SOUČASNOST

Marek Blaha

Vedoucí práce: Mgr. Leoš Čepický

Oponent práce: Bohumil Kotmel

Datum obhajoby:

Přidělovaný akademický titul: BcA.

Praha, 2016

ACADEMY OF PERFORMING ARTS

MUSIC FACULTY

Studying program – Music art

Field of Study - Violin

BACHELOR THESIS

BRNO PHYLHARMONIC, HISTORY AND PRESENT

Marek Blaha

Head: Mgr. Leoš Čepický

Opponent: Bohumil Kotmel

Date of Vindication:

Degree: BcA.

Prague, 2016

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou/magisterskou/disertační práci na téma

Filharmonie Brno, historie a současnost

vypracoval(a) samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím uvedené literatury a pramenů.

Praha, dne

.....

podpis diplomanta

Upozornění

Využití a společenské uplatnění výsledků diplomové práce, nebo jakékoliv nakládání s nimi je možné pouze na základě licenční smlouvy tj. souhlasu autora a AMU v Praze.

Popis práce

V této práci jsem chtěl zaměřit na historii a současnost Filharmonie Brno. Zvláštní kapitola je věnována šéfdirigentům, zařazen je také pozoruhodný výčet dirigentů a hostujících těles. Považuji tento orchestr za jedno z nejlepších středoevropských těles. Navzdory ne zcela ideálním pracovním podmínkám splňuje toto těleso ta nejvyšší umělecká kritéria.

Description of the work

In this thesis I wanted to focus on the history and present of the Brno Philharmonic. A special chapters are dedicated to principal conductors, quest conductors, quest orchestras and choirs. I consider this orchestra as one of the best central European orchestras. Despite not quite ideal working conditions that orchestra meets the highest artistic criteria.

Úvod	1
Filharmonie Brno, od vzniku po současnost	2
Šéfdirigenti Filharmonie Brno	14
Hostující dirigenti, orchestry a sbory ve Filharmonii Brno	24
dirigenti	24
Závěr	29
Použitá literatura a prameny	30

Úvod

Česká republika bezesporu patří mezi země s velmi vyspělou tradicí profesionálních hudebních těles. Například Karlovarský symfonický orchestr patří k nejstarším v Evropě, Česká filharmonie dlouhodobě patří mezi nejlepší orchestry světa. Když byl před 60 lety v Brně založen symfonický orchestr, dnešní Filharmonie Brno, splnil se tak sen skladatele Leoše Janáčka o samostatném brněnském koncertním tělese. Řada význačných dirigentských a interpretačních osobností, zájezdy doma i v zahraničí a rozsáhlá diskografie svědčí o tom, že brněnští filharmonici patří ke špičce nejen u nás a jsou více než důstojnou konkurencí zahraničních orchestrů. Vě své práci bych se chtěl zaměřit hlavně na osobnosti spojené s Filharmonií Brno, rozsáhlou diskografii zmiňuji v textu jen okrajově, protože by mohla být námětem celé samostatné práce. Svým pojednáním o historii Filharmonie Brno bych chtěl vzdát poctu mnoha a mnoha desítkám vynikajících a poctivých hudebníků, kteří formovali toto vynikající těleso.

Filharmonie Brno, od vzniku po současnost

Brno je počtem obyvatel i rozlohou druhé největší město v České republice, největší město na Moravě a bývalé hlavní město Moravy. Je sídlem Jihomoravského kraje, v jehož centrální části tvoří samostatný okres Brno - město. Město leží na soutoku řek Svatky a Svitavy a má zhruba 400 tisíc obyvatel. První písemná zmínka o Brně je v legendární Kosmově kronice. Roku 1243 byla Brnu udělena městská práva. Postupně se z tohoto města stávalo sídlo mnoha významných institucí a rostl jeho význam. Ve druhé polovině devatenáctého století zde začal růst průmysl, zvyšoval se počet obyvatel a s tím přišly i požadavky na možnost kulturního vyžití. Fungoval zde již profesionální operní orchestr, avšak vznikající potřeby nemohl plně pokrýt. První pokusy v tomto směru podnikal mladý Leoš Janáček, jeho snaha vyústila v činnost Českého symfonického orchestr, což byl ovšem amatérský soubor a neobešel se bez výpomocí německých profesionálů. Střídavé hostování České filharmonie a Vídeňských filharmoniků vedlo profesionální členy divadelního orchestr k založení Brněnských filharmoniků. Po převratu v roce 1918 převzal opět symfonické produkce divadelní orchestr. Ve třicátých letech založil Břetislav Bakala Symfonický orchestr brněnského rozhlasu, který se díky profesionálním hudebníkům z Ostravy a Slovenska rozrostl na velikost symfonického tělesa. Historicky prvním samostatným profesionálním symfonickým orchestrem s výhradně koncertní činností se stal Symfonický orchestr kraje Brněnského, založený k 1. lednu 1951 šéfdirigentem Václavem Neumannem. Tyto dva orchestry vedle sebe v klidu koexistovaly, každý měl jen po jednom koncertě bez repríz a svým početným publikem zaplnily sál Stadionu na všech koncertech abonentních cyklů.

Obě tělesa potřebovala při početněji obsazených skladbách množství výpomocí, a tak se v zrodila myšlenka spojit oba v jeden reprezentativní symfonický orchestr. V lepší výchozí pozici byl profesionální rozhlasový orchestr, všichni jeho hráči měli přejít do nového tělesa a být doplněni vybranými jedinci ze symfonického orchestr. Také koncertní mistři a funkční hráči rozhlasu měli zůstat na svých pozicích, první hráči smyčcových skupin Symfonického orchestr kraje Brněnského byli jako

členové Janáčkova kvarteta osvobození od povinnosti orchestrálního hraní a Janáčkovo kvarteto se stalo profesionálním komorním souborem nově vznikající filharmonie. V povinnosti měli „jen“ několik koncertů v rámci abonentních cyklů. Všech 62 členů rozhlasového orchestru se spojilo s 42 hráči krajského orchestru a 4 novými, v dubnu 1956 tak měla nově vzniklá Státní filharmonie Brno sto osm členů. Samotné sloučení proběhlo poněkud dramaticky, neboť nové těleso vzniklo již k počátku roku 1956, přestože ještě na Vánoce 1955 byli hráči obou těles ujišťováni, že se tak stane až s novou sezónou. Kvůli vyvazování hráčů rozhlasového orchestru z pracovního poměru a nedostatku peněz se však vše muselo urychlit a vznik Filharmonie se datuje k Novému roku. Ten den se ještě konal poslední koncert krajského orchestru, již 3. ledna nahrávala Filharmonie v rozhlasovém studiu Dukla a několik dalších skladeb stihla nazkoušet do prvního koncertu 18. ledna. Ten se konal na Stadionu s monumentálním programem – Smetanovou předehrou k Libuši, Janáčkovým Tarasem Bulbou a Dvořákovou Novosvětskou symfonií - za řízení Břetislava Bakaly. Jemu bylo svěřeno i umělecké vedení filharmonie.

Předpokládalo se, že Filharmonie bude pokračovat v činnosti obou předchozích těles, tedy vedle brněnského koncertování pořádat zájezdy po republice a rovněž pravidelně natáčet v rozhlase. Drobnou zájezdovou činnost se orchestr snažil utlumit, v šestiměsíční nulté sezóně však vyjel z Brna do menších měst šestnáctkrát. Za prvního půlroku existence nastudoval orchestr dvacet dva veskrze velmi náročných pořadů, uspořádal třicet devět koncertů a v rozhlase natočil třicet šest většinou cyklických titulů, mimo jiné šest symfonií, pět instrumentálních koncertů a čtyři suity.

Na počátku první sezóny se Filharmonie měla vydat na druhý ročník Varšavské jeseně do Polska. První zahraniční zájezd přinesl napětí z nastudování nových, často premiérových skladeb, i řadu úkolů s přípravou na cestování, například vybavení mladších členů koncertními fraky a konstrukcí přepravních beden na nástroje a koncertní oblečení. Úspěch vedl nejen k tomu, že si její členové ověřili svou schopnost konkurovat evropské špičce, ale hlavně k národnímu uznání orchestru i jeho šéfa. Jako prvním

mimopražskému orchestru byl Státní filharmonií Brno svěřen zahajovací koncert Pražského jara 1957 (tradiční Má vlast Bedřicha Smetany).

Celá druhá sezóna 1956/57 byla jako jediná zcela naplánována a uskutečněna pod výhradním dohledem Břetislava Bakaly. Vzniklo několik snímků pro Supraphon, svými festivalovými vystoupeními si Filharmonie do března 1958 získala posluchače v Praze, Berlíně, Varšavě, Lipsku, Geře a Drážďanech a Bakala se začal věnovat kompletaci díla svého učitele Leoše Janáčka. Srdeční potíže ho však donutily 15. března odejít od partitury Balady blanické a krátce nato zemřel. Orchester přivedl k mimořádné intonační kázni, zvukové kultuře a vysoké studijní výkonnosti, zejména u moderních skladeb. Symfonický odkaz předchozího století sice nebyl v repertoáru Filharmonie zcela zakotven, zcela nedostižná však byla orientace v interpretaci děl Leoše Janáčka, Vítězslava Nováka a Bohuslava Martinů. Přes Bakalovo úmrtí orchestr dokončil zbytek sezóny, včetně účasti na Pražském jaru a Brněnském hudebním máji. Ve funkci uměleckého šéfa působil dočasně nový ředitel JUDr. Emanuel Barša, v hudební oblasti sice naprostý laik, zcela však akceptující mínění umělecké rady.

Pro sezónu 1959/60 již nastoupil do funkce šéfdirigenta Jaroslav Vogel, který v ní setrval tři roky. Jeho hudební kvality v té době bohužel trpěly politickou situací, neboť jeho syn emigroval do zahraničí a dirigentu bylo dopřáno jen jednou (Rumunsko, podzim 1959) doprovodit svůj orchestr v zahraničí. Stalo se i to, že s Filharmonií koncert nazkoušel a kvůli zásahu Státní bezpečnosti ho musel na poslední chvíli zastoupit dr. Otakar Trhlík. Vogel preferoval pozdně romantické partitury s velkým obsazením a vysokou náročností. Na tehdy jediném abonentním cyklu se tedy začala objevovat právě tato veledíla. Pokud se týče komorních koncertů, jejich jednatelství bylo převedeno k nové organizaci Park kultury a oddechu, vedení Filharmonie se na působení svých orchestrálních hráčů v komorních souborech dívalo značně nevrle. Myšlenka, že by Státní filharmonie Brno pořádala či pořadatelsky zaštit'ovala komorní koncerty ve vlastním sále, tak nepřicházela v úvahu.

Na podzim roku 1961 se Filharmonie poprvé dostala na západ, kdy ji na turné do Německé spolkové republiky vzal po neshodách s vedením FOKu Václav Smetáček. Orchester i ve městech s velkou hudební tradicí zapůsobil svou vysokou uměleckou úrovní a na základě jednoznačného úspěchu byl ještě po dlouhou dobu každý druhý či třetí rok zván na další působení.

Vědomí nemožnosti cestovat s Vogelem jako dirigentem, dramaturgické neshody při sestavování další sezóny a brněnská posluchačská krize způsobená dlouhými a jednostrannými pořady vedenými stále jedním dirigentem vyvrcholily šéfdirigentovou rezignací. Ta však nebyla nijak dramatická a roku 1962 nastoupil na uvolněné místo Jiří Waldhans, který svou funkci zastával dlouhých šestnáct let. Během nich vybudoval orchestru rozsáhlý a pevný repertoár a pověst filharmonie rozšířil do řady evropských i zámořských zemí. Dirigent Waldhans si byl vědom, že orchestr nemá pevný repertoár z klasické oblasti. Rozhodl se zavést namísto jednoho abonentního cyklu dva, tématicky zaměřené na Beethovenovy a Prokofjevovy symfonie, Bachovu hudbu a tvorbu dvacátého století. Také přivedl zpět tradici koncertů Janáčkova kvarteta v rámci předplatného Filharmonie.

V roce 1972 se stal Waldhansovým druhým dirigentem mladý Jiří Bělohávek. Jeho šestiletá spolupráce byla jednoznačným přínosem pro obě strany. Hned v první sezóně svého působení dirigoval koncert na Pražském jaru, tři abonentní koncerty a zúčastnil se prvního zájezdu Filharmonie do Spojených států.

Nástup Františka Jílka na místo šéfdirigenta po odchodu Jiřího Waldhansa bylo z počátku chápáno jako dočasné provizorium. Jílkovo rozhodnutí v pětadesáti letech opustit orchestr Janáčkovy opery vzbudilo pochybnosti. Ukázalo se to však jako velice šťastné a do čela Státní filharmonie Brno nastoupil člověk, který pracovním klidem, přirozenou autoritou a obrovskou praxí dokázal orchestr velice rychle a nenásilně přivést ke své ucelené představě o hudebním dílu. Orchester se za Jílkova vedení dostal na vrchol a do dnešní doby pamětníci pokládají jeho působení

za zlatou éru. Jílek na rozdíl od přechozího šéfa prosazoval do sezóny hodně nových tváří (dirigenti, sólisté). I orchestr sám prošel rozsáhlou změnou, protože od doby Bakaly dosáhli již mnozí hráči důchodového věku. Díky tomu, že při vzniku byl orchestr výrazně dvougenerační, nepostihla ho nyní rána výměny všech hráčů naráz. Odcházející hráče postupně nahrazovali mladší členové někdejšího rozhlasového orchestru a přísun nových kvalitních muzikantů zajišťovaly konzervatoř i Janáčkova akademie múzických umění.

Za Jílkova uměleckého vedení pokračoval orchestr v koncertním systému zavedeného Waldhansem. Filharmonie nabízela na Stadionu dva velké předplatitelské cykly, devítidílný Velký a šestidílný Malý, dále konala v Besedním domě šestidílný Komorní cyklus a pětídílné Nedělní koncertní matiné, mimo předplatné pořádala Zahajovací a Novoroční koncerty a vystoupení na festivalech. Činnost Filharmonie se značným způsobem rozšířila i za hranicemi, pro budoucnost se stal zejména významným zájezd do Japonska v roce 1982.

V roce 1983 postoupil Jílek místo svému mladému spolupracovníkovi, Petru Vronskému. Jílek se však nadále ve Filharmonii objevoval, minimálně jednou do roka dirigoval některý z brněnských koncertů, účastnil se jako čestný dirigent zájezdů a jeho posledním výkonem ve Státní filharmonii Brno bylo zkompletování Janáčkovy symfonické tvorby pro Supraphon. Jako poslední natočil Šumařovo dítě, Dunaj a Lašské tance.

Spolu s Petrem Vronským nastoupil do Filharmonie na místo druhého dirigenta Petr Altrichter, který už zde působil jako asistent po svém absolutoriu na Janáčkově akademii múzických umění.

V osmdesátých letech tak Filharmonie nejčastěji vystupovala se svými třemi dirigenty, vedle Vronského a Altrichtera ještě s Jílkem na pozici čestného dirigenta. Větší změnou bylo z důvodu nařízení Krajského národního výboru přemístit Velký i Malý symfonický cyklus na scény divadel. Větší byl původně umístěn do Mahenova divadla, menší do Janáčkova, po dvou letech si svá místa vyměnily. Prostředí zrekonstruované Mahenovy scény, jakkoli akusticky naprosto nevyhovující, se ukázalo jako

nesmírně posluchačsky přitažlivé. I tak bylo jasné, že to není ideální řešení situace a otázka potřeby koncertního sálu, diskutovaná mnohá desetiletí, se stala opět aktuální a živou. Ředitel Ostrý přivedl téměř do finální podoby hned několik návrhů, nakonec se však nepodařilo žádný uskutečnit.

Když v roce 1987 odešel Petr Altrichter do FOKu, převzal některé jeho koncerty Jílek a na uvolněné místo druhého dirigenta bylo vypsané konkurzní řízení. To obsadil o dva roky později mladý Leoš Svárovský, do té doby známý spíše jako vynikající flétnista. Jeho příchod jako by předznamenával převratné změny, které přineslo následující desetiletí.

V roce 1989 musela Filharmonie urychleně opustit Besední dům, který nejen kvůli hroutícímu se podloží následně prošel rozsáhlou rekonstrukcí. V stejném roce do jejího života zasáhla Sametová revoluce. Ještě před listopadem odešel František Ostrý do důchodu, nový ředitel Julius Kessner tedy zdědil Filharmonii bez koncertního sálu, zkušebny i zázemí. Po řadě pokusů, provizorií a demonstrací se Filharmonie dočasně usadila v Místodržitelském paláci. O dva roky později pak došlo také ke změně šéfdirigenta, Vronského na této pozici vystřídal Svárovský. Kvůli stavu Besedního domu musela Filharmonie zrušit oblíbená a již vyprodaná Nedělní varhanní matiné a Komorní cyklus musel být rovněž přemístěn. Vzhledem k tomu, že všechny nabízené sály byly menší než Besední dům, začala Filharmonie úspěšně nabízet dva různé komorní cykly, čímž zdvojnásobila počet komorních pořadů. Zájem o duchovní hudbu měl uspokojit nově zřízený Cyklus duchovní hudby.

Filharmonie také začala intenzivně rozšiřovat svou zahraniční činnost, spolu s agenturou ARS/KONCERTE se o rozvoj v této oblasti zasloužili oba stálí dirigenti, Němci Caspar Richter a Enoch zu Guttenberg, který se nesmazatelným způsobem zapsal do historie Filharmonie jako spoluorganizátor zájezdu do Jižní Ameriky v létě 1996. Zde proběhly i dva koncerty ve slavném Teatro Colón v Buenos Aires.

Po návratu do Besedního domu, k jehož rekonstrukci významným způsobem přispěla legendární varhanice a pedagožka Alena Veselá, získala Filharmonie konečně reprezentativní sídlo s komfortem potřebným k

řádnému provozu instituce. Ve skvěle renovovaném sále bylo zavedeno hned pět koncertních cyklů: Komorní cyklus, Večery varhanní hudby (přesunuty z původních nedělních matiné na pondělí), týdenní cyklus výchovných koncertů pro školy, Koncerty pro rodiče s dětmi a Komorně orchestrální cyklus, jehož koncerty probíhaly po čtvrtěční premiéře i v pátečním opakování. Jeho iniciátorem a prvním dirigentem se stal Caspar Richter.

Na počátku roku 1995 se Svárovský vzdal své funkce a šéfdirigentem se stal v průběhu sezóny na pouhé dva roky PhDr. Otakar Trhlík, zakladatel a jeden z prvních dirigentů Filharmonie. Za jeho šefování bylo znovuobnoveno vlastní koncertní oddělení v čele s violoncellistou Borisem Páčem a Filharmonie se tak mohla odpoutat od výhradního zastoupení agenturou ARS/KONCERT.

Trhlíkovým odchodem uprostřed sezóny 1996/97 se znovuotevřela otázka uměleckého šéfa a ředitel Kessner se poprvé v historii rozhodl oslovit zahraničního dirigenta. Na další tři roky tedy stanul v čele Filharmonie Ital Aldo Ceccato, který byl velmi pozitivně přijat nejen pro své rozsáhlé zkušenosti s velkými orchestry v Evropě i Americe, ale také pro velké nadšení, jež vzbudil při hostování dirigováním Beethovenovy Sedmé symfonie na podzim roku 1996. Zahájení Komorně orchestrálního cyklu premiérou skladby Mast od Arnošta Parsche bylo rovněž velmi vstřícným gestem z jeho strany. Orchester si ho velmi cenil zejména pro rozsáhlou dovednost v partiturách Ludwiga van Beethovena. Během dvou sezón nastudoval s Filharmonií všechny jeho symfonie a ke každé měl vedle své partitury i vypracované party předních smyčců. Tak určoval nejen frázování a celkový ráz hudby, ale i technickou stránku hry, jako jsou smyky či hraní na určité struně. Vedle toho se rozhodl s orchestrem provádět českou hudbu Leoše Janáčka a Bohuslava Martinů, jako třetí hlavní bod spolupráce pak také provádět hudbu francouzského impresionismu. Během Ceccatova působení se na trhu objevily nové akustické konstrukce vylepšující zvuk nevhodných koncertních sálů. Kvůli investicím, které byly potřeba na opravu Besedního doma, byla otázka nového koncertního sálu zcela mimo hlavní zájem města. Vedení Filharmonie se tedy snažilo vyjednat dostatek

financí alespoň pro tato zařízení. To se nakonec podařilo a v létě 1998 dodala americká firma kromě materiálu na stavbu i vlastního řídicího technika. Na zahajovacím koncertě sezóny 1998/99 bylo publiku představeno toto nové, vylepšené provizorium, které je dodnes jediným řešením absence koncertního sálu v Brně.

Pozoruhodná byla rovněž idea tohoto šéfdirigenta na zřízení letního festivalu v Brně, která se díky podobnému nápadu nového ředitele Bohuše Zoubka začala intenzivně rozvíjet. Ředitel Muzea města Brna PhDr. Jiří Vaněk, pod jehož správu spadá i hrad Špilberk, slíbil nádvoří hradu do léta 2000 vhodně upravit a vedení Filharmonie začalo s organizační přípravou nového festivalu. Pozitivní ohlas experimentálního ročníku zařadil festival Špilberk do hudebního života v Brně a také přinesl Filharmonii další pravidelný koncertní cyklus.

Na konci sezóny 1999/00 se Ceccato rozloučil Beethovenovou Devátou symfonií a na koncertu pro papeže Jana Pavla II si vysloužil ovace už jako čestný dirigent.

Roku 2000 se Filharmonie opět stala orchestrem bez vůdčí umělecké osobnosti, přesto však nijak nestagnovala v koncertní činnosti. Zavedla nový abonentní cyklus Junior pro mladé, který pro nepříliš velký úspěch změnila v roce 2003 na Netradiční cyklus a ačkoli dramaturgie zůstala takřka ve stejné podobě, koncerty se staly záhy velmi populární a zaplňují sály dodnes. Vedení Filharmonie rovněž na začátku tisícletí využilo příležitosti a zažádalo o grant japonské vlády týkající se nákupu nových nástrojů. Díky tomu byl orchestr vybaven několika nástroji značky Yamaha v celkové hodnotě přesahující třináct milionů korun. V Japonsku měla Filharmonie už vynikající pověst a byla pořadatelem vybrána na prestižní turné Toyota Classics 2004. V lednu 2002 se funkce šéfdirigenta ujal Petr Altrichter, který už předtím spolupracoval na dramaturgii sezóny. Za svého působení se musel vypořádat zejména s přestavbou Janáčkova divadla, kvůli které muselo být v sezóně 2003/04 značně zkráceno působení Filharmonie v této budově. Některé koncerty se tak odehrály v katedrále sv. Petra a Pavla.

Rok 2006 přinesl několik změn, pro posluchače nejmarkantnější bylo bezpochyby přejmenování Státní filharmonie Brno na Filharmonii Brno (v zahraničí Brno Philharmonic). Konec roku a odchod Bohuše Zoubka z ředitelského místa znamenal konkurz na vedoucí pozici Filharmonie, ten vyhrál MgA. David Mareček, Ph.D. Ten již dva roky zastával funkci dramaturga orchestru a v jeho vnitřní struktuře se tedy velmi dobře orientoval. Zejména díky jeho snahám se orchestr v roce 2007 vydal na pětinedělní turné do Japonska, čímž se obnovila užší spolupráce s touto zemí a orchestr se vydává na japonské zajezy každé dva roky.

Příchodem nového ředitele získala Filharmonie i moderní designovou tvář. Princip jednotlivých koncertních řad zůstal zachován, změnil se název jejich pojmenování z „cyklů“ na světově častější „abonmá“ a rovněž jednoznačným zmodernizováním bylo i zřízení internetových stránek s aktualitami ze zákulisí Filharmonie, odkazy na koncerty či možnosti rezervace vstupenek online.

V sezóně 200/09 zařadila Filharmonie některé koncerty do Wannieck Gallery. Abonmá ve Wannieck Gallery se pro své nezvyklé prostředí a akusticky i opticky nevyhovujícímu velkým a náročným partiturám stalo v průběhu sezón působištěm Netradičního cyklu, který se zde těší velké úspěšnosti. Moderní prostředí podporuje dramaturgicky vhodně volené programy. Jedním z těchto koncertů se s funkcí šéfdirigenta rozloučil Petr Altrichter.

Na pozici uměleckého šéfa nastupuje na začátku sezóny 2009/10 historicky druhý cizinec a v pořadí desátý šéfdirigent Filharmonie Brno, rakouský dirigent srbského původu Aleksandar Marković. Orchester byl od počátku nadšen jeho způsobem práce a místo hlavního dirigenta mu bylo nabídnuto hned po jeho prvním koncertě v Brně. S velkým úspěchem se setkalo nové abonmá Jeunesses musicales i tematicky sestavené Symfonické abonmá, které uvedlo čtyři Mahlerovy symfonie, jejichž průvodní slovo realizovala věhlasná Soňa Červená. S ní Filharmonie spolupracovala i na uvedení Bernsteinovy skladby Kaddish na festivalu Smetanova Litomyšl.

V roce 2011 nastoupil po Davidu Marečkovi, který odešel do Prahy vést Českou filharmonii, jako nový ředitel Filharmonie Brno hudební skladatel Zbyněk Matějů. Ten však na svou funkci o rok později z osobních důvodů rezignoval a od března 2013 se PhDr. Marie Kučerová stala historicky první ženou ve vedení orchestru. Její hlavní úmysl je zařadit do dalších sezón více hudby Janáčka a dále novodobou tvorbu českých skladatelů. Šéfdirigent Aleksandar Marković se s Filharmonií Brno rozloučil nastudováním Páté symfonie Gustava Mahlera. Toto významné a vyhledávané symfonické dílo provedl 28. a 29. Května 2015 v Janáčkově divadle. Do nadcházející jubilejní sezóny nastupoval tedy orchestr bez stálého šéfdirigenta.

Nyní se pomalu tato 60. sezóna uzavírá. Filharmonie Brno ji absolvovala s pěti šéfdirigenty, se světovou houslistkou Alinou Pogostkinou, která jako sólistka sezony vnesla do slavnostního filharmonického ročníku nejen své interpretační umění, ale také svůj neodolatelný šarm, a v neposlední řadě s bienálovým Moravským podzimem s multimediálním podtextem. Oslava kulatého výročí založení Filharmonie je nejen retrospektivním pohledem, ale zároveň s novými názvy hlavních cyklů také potvrzením nové moderní dramaturgie, která se promítla i do Moravského podzimu. Ten zahájil Jiří Bělohlávek s Josefem Špačkem a Českou filharmonií a do multimediální roviny jej posunula například skladba Přesýpací hodiny od litevské skladatelky Justé Janulyté, oscilující mezi koncertní performancí a audiovizuální instalací.

Svým posluchačům nabídla Filharmonie Brno v 60. sezoně dva symfonické koncertní cykly v Janáčkově divadle, jeden s mladými světovými dirigentskými osobnostmi, druhý s bývalými šéfdirigenty brněnské filharmonie, a ani komorně - orchestrální cyklus v Besedním domě nezůstal pozadu. Pro celou sezonu bylo příznačné setkávání nového s tradičním. Vznik Filharmonie Brno připomenul Novoroční koncert, který byl zároveň velkou narozeninovou oslavou a nabídl repliku programu prvního Novoročního koncertu z roku 1956, nebo koncert dirigenta Petra Altrichtera se „superbrněnským programem“ – Filharmonické tance napsané v roce 1956 pro Filharmonii Brno Janem Novákem v kombinaci s Parabolami

Bohuslava Martinů, kterého Brno podporovalo uváděním jeho skladeb v době, kdy byl politicky nechtěným, a se suitami z Prokofjevova baletu Romeo a Julie, který měl světovou premiéru právě v Brně. Z aktuální tvorby to byl například Koncert pro housle a orchestr předního současného německého skladatele Jörga Widmanna v provedení Aliny Pogostkiny. Zahajovací koncert sezony pod taktovkou Leoše Svárovského přinesl tradiční program, Smetanovu Vltavu a Dvořákovu Novosvětskou. Filharmonie Brno hrála ovšem i tvorbu 20. století a současnou. Posluchači v této sezóně měli a vlastně ještě stále mají velké hudební zážitky prostřednictvím koncertů v podání významných dirigentů mladé generace – sugestivní Mahlerovy symfonie Píseň o zemi s Tomášem Netopilem, program složený ze skladeb Berlioze, Messiaena, Lutosławského zase přinesl mladý americký dirigent Case Scaglione, stálý spolupracovník Newyorské filharmonie. Ze současné tvorby zazněl například flétnový koncert Sofije Gubajduliny z roku 2006 v podání Sharon Bezaly, flétnistky izraelského původu žijící ve Švýcarsku, pro kterou byl koncert napsán. Rezidenční sólistkou sezony 2015/16 byla světová německá houslistka ruského původu Alina Pogostkina. Tato vítězka Sibeliovy soutěže 2005 vystupuje na mnoha světově uznávaných pódii a festivalech, spolupracuje se světovými orchestry a dirigenty, jako jsou Vladimir Ashkenazy, Gustavo Dudamel, Paavo Järvi nebo Michael Sanderling. Ve filharmonické sezóně se představuje na třech koncertech a ve třech polohách: romantické, neoromantické a současné. Místo jednoho šéfdirigenta nabídla Filharmonie Brno v 60. sezóně šéfdirigentů hned pět. Všichni dosavadní žijící šéfdirigenti se představují v samostatném koncertním cyklu a na Zahajovacím koncertu sezóny.

V neposlední řadě potom nové názvy cyklů Filharmonie v divadle a Filharmonie doma dávají tušit, že se již dnes nikdo nesvazuje pojmy jako symfonická, koncertní či klasická řada, ale je zde snaha nabídnout co nejpestřejší škálu koncertů a zážitků.

Zásadní posun však nastal v další důležité záležitosti. Koncertní sál pro Filharmonii Brno prošel projektovým řízením a začne se stavět patrně koncem roku 2017. Hotový by měl být o dva roky později. Janáčkovo

kulturní centrum, jak by se měla budova nazývat, bude stát 1,3 miliardy korun. Město plánuje, že koncertní sál bude mít 1250 míst a měl být jedním z nejmodernějších v Evropě. Na místě stavby mezi ulicemi Veselá a Besední proběhl archeologický průzkum a nyní probíhá stavba podzemních garáží. Výstavba Janáčkova kulturního centra by na ní měla plynule navázat. Filharmonie Brno by v roce 2019 měla mít moderní a plnohodnotné zázemí.

Šéfdirigenti Filharmonie Brno

V dnešní Filharmonii Brno se vystřídalo celkem deset různých dirigentů, osm z nich bylo českého původu, Aldo Ceccato pochází z Itálie a Aleksandar Marković se narodil v Srbsku. Šéfdirigent orchestru má nejen nejvyšší počet koncertů za sezónu, ale velmi výrazným způsobem se podílí na celkovém fungování. S uměleckou radou, volenou hráči přímo z vlastních řad, koncertním jednatelem orchestru, dramaturgem i ekonomickým náměstkem projednává možnosti a návrhy dalších uměleckých kroků Filharmonie, účast na zahraničních turné a festivalech, sólisty vhodné k vystupování s orchestrem, koncertní řady i abonmá.

Na šéfdirigentovi tedy závisí více než jen prestiž z dirigování velkého symfonického koncertu, jsou to také hodiny práce, jednání a administrativní činnosti, přitom by se měl podílet i na praktickém hudebním rozvoji tělesa, rozšiřovat znalost orchestru o nové skladby a pečovat o uměleckou úroveň kmenového repertoáru.

Ve Filharmonii Brno si pomyslnou šéfovskou taktovku postupně předali Břetislav Bakala (1956 - 1958), Jaroslav Vogel (1959 - 1962), Jiří Waldhans (1962 - 1978), František Jílek (1978 - 1983), Petr Vronský (1983 - 1991), Leoš Svárovský (1991 - 1995), Otakar Trhlík (1995 - 1997), Aldo Ceccato (1997 - 2000), Petr Altrichter (2002 - 2009) a Aleksandar Marković (2009 - 2015).

Břetislav Bakala se narodil roku 1897 ve Fryštáku, kde získal základní hudební vzdělání u svého otce Antonína a místního varhaníka Josefa Doležala. Gymnázium začal studovat v Kroměříži, po smrti otce se však rodina přestěhovala do Brna, kde Bakala gymnázium roku 1912 dokončil. Po té do roku 1915 studoval na brněnské varhanické škole klavír u Marie Kuhlové a skladbu v Janáčkově mistrovské třídě. Po vzniku Československa v roce 1918 pokračoval na brněnské konzervatoři studiem dirigování u Františka Neumanna, soukromé hodiny klavíru bral u Viléma Kurze. V roce 1919 se zapojil do hudebního života jihomoravské metropole jako externí učitel varhanní hry na varhanické škole. Vlastní studium ukončil v roce 1923. S výjimkou pobytu v americké Filadelfii od září 1925 do května 1926,

kde působil jako koncertní korepetitor a varhaník v katedrále, je jeho život spjat výlučně s Brnem. V letech 1920 - 1925 byl doprovazečem a kapelník Národního divadla, po návratu z Ameriky se stal klavíristou a dirigentem Symfonického orchestru brněnského rozhlasu. Odtud odešel v roce 1929 na pozici dirigenta Národního divadla, aby se v roce 1931 vrátil zpět. V roce 1937 se stal šéfdirigentem SOBru a výrazně se zasadil o jeho umělecký profil. Symfonický orchestr brněnského rozhlasu se později stal základem Státní filharmonie Brno a Bakala stanul do roku 1958 v jejím čele. Ve spolupráci s rozhlasovou redakcí vytvářel dramaturgický plán a jako přímý student Janáčka se výrazným způsobem zasadil o založení tradice pojetí Janáčkových skladeb vtomto tělese. Vedle koncertní filharmonické činnosti převzal po Ferdinandu Vachovi vedení Vachova sboru moravských učitelek a ročně s ním uspořádal několik desítek koncertů. Od roku 1951 působil rovněž jako externí pedagog dirigování na Janáčkově akademii múzických umění. V roce 1957 vycestoval s nově vzniklou Státní filharmonií Brno poprvé do zahraničí a započal nahrávání kompletní janáčkovské diskografie. Co se týče jeho kompozičního odkazu, nejvýznamnější počiny jsou jeho revize Janáčkových děl, spolu s Osvaldem Chlubnou dokončil partituru poslední Janáčkovy opery Z mrtvého domu, revidoval Baladu blanickou, Suitu op. 3 a vytvořil orchestrální verzi druhé věty Janáčkovy klavírní sonáty. V roce 1948 dostal Cenu osvobození města Brna a roku 1954 byl jmenován Zasloužilým umělcem. Přispěl také k šíření hudby v zahraničí, v tehdejších SSSR, v Dánsku, Rumunsku, Polsku a Bulharsku. Zemřel v roce 1958, nedlouho po dokončení kompletní diskografie Janáčkova díla.

Jaroslav Vogel se narodil roku 1894 v Plzni do rodiny skladatele JUDr. Karla Vogela, který byl rovněž amatérský klavírista a poskytl synovi základní hudební znalosti a dovednosti. Současně se studiem gymnázia se Vogel věnoval i hře na housle u Otakara Ševčíka. V roce 1910 odešel na studia do Mnichova, dva roky byl také v Paříži, kde ho na soukromém ústavu Schola Cantorum učil v oboru kompozice francouzský skladatel Vincent d'Indy. Po návratu do Čech nejprve nastoupil na místo korepetitora Národního divadla v Praze, poté jako dirigent plzeňské operety. Tuto činnost přerušila 1. světová válka a Vogelova povinnost narukovat. Po válce

se opět ucházel o místo korepetitora Národního divadla. Místo nezískal, avšak záhy získal místo dirigenta Národního divadla moravsko-slezského v Ostravě. V letech 1918 - 1919 studoval na Pražské konzervatoři skladbu, za sebou již měl i soukromé hodiny u Vítězslava Nováka. Od roku 1923 vyučoval tři roky hudbu, po tomto období se stal postupně hostujícím dirigentem České filharmonie, stálým dirigentem opery v Plzni, šéfdirigentem opery ostravského divadla, opery Českého lidového divadla v Brně, po druhé světové válce byl dirigentem Symfonického orchestru Československého rozhlasu v Praze, znovu šéfem opery ve Státním divadle Ostrava, dirigentem opery Národního divadla v Praze, kde střídavě působil i ve funkci šéfdirigenta, a jeho poslední angažmá bylo v letech 1959 - 1962 ve Státní filharmonii Brno, potom odešel opět do pražského Národního divadla. Ve Státní filharmonii Brno po sobě zanechal nevšední repertoár, který svědčí o jeho objevitelské ctižádosti. Za necelé tři roky odehrál s Filharmonií několik náročných děl značného rozsahu i obsazení, jeho způsob práce spočíval spíše než v analytickém studiu skladeb v mnohonásobném opakování velkých úseků. Na gramofonové desky natočil s Filharmonií osm titulů svých oblíbených skladatelů - Leoše Janáčka, Vítězslava Nováka, Jaroslava Kvapila, Otakara Jeremiáše, Ladislava Vycpálka a Paula Hindemitha.

Jiří Waldhans se narodil roku 1923 v Brně, kde po absolutoriu na gymnáziu studoval (s přerušením v roce 1944 1945 z důvodu uzavření školy) na konzervatoři dirigování u Bohumíra Lišky. Současně rovněž tři semestry navštěvoval obor hudební věda na Masarykově univerzitě. Po studiu se účastnil krátkodobých dirigentských kurzů u Igora Markeviče v Salzburgu a u Jevgenije Mravinského v Leningradu. Od roku 1948 nastoupil na tři sezóny jako korepetitor a sbormistr do Státního divadla v Ostravě, do Brna se vrátil, aby obsadil pozici dirigenta Symfonického orchestru kraje Brněnského a rovněž řídil Besedu brněnskou. Po nástupu Václava Neumanna do vedení krajského orchestru se však vrátil do Ostravy, kde se roku 1956 stal šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Státní filharmonie. Věnoval se zde jak české hudbě 19. a 20. století, tak i světovému romantismu a velkým partiturám Petra Iljiče Čajkovského, Alexandera

Borodina, Hectora Berlioze, Roberta Schumanna, Sergeje Prokofjeva, Igora Stravinského a dalších. Do Brna se vrátil se sezónou 1962/63 jako šéfdirigent Státní filharmonie Brno a stal se nejdéle působícím dirigentem této instituce. Po šestnácti letech ji musel opustit ze zdravotních důvodů. Výrazným dramaturgickým počinem bylo hned s jeho nástupem zařazení cyklů komorní hudby do stálé sezóny i předplatného filharmonie a stál (spolu se sbormistrem Janem Řezníčkem) i za přerodem amatérské Besedy Brněnské v poloprofesionální Brněnský filharmonický sbor FSBB (Filharmonický sbor Beseda Brněnská), který se zařadil do Komorního cyklu a prováděním kantátových a oratorních děl i do obou symfonických cyklů. Vedle známého repertoáru již z dob ostravského působení začal Waldhans uvádět Johannese Brahmse, Dmitrije Šostakoviče, Gustava Mahlera či Bohuslava Martinů, propagoval i soudobé brněnské skladatele, například Karla Horkého, Viléma Petrželku, Miloslava Ištvana, Ctirada Kohoutka nebo Jiřího Matyse. U nás i v zahraničí byl ceněn také pro rozsáhlou nahrávací činnost. Jako dirigent hostoval téměř po celé Evropě, se Státní filharmonií Brno vystupoval i v Americe. Po odchodu z Filharmonie v roce 1978 se stal, po předchozím externím působení, odborným asistentem pro obor dirigování orchestru na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, v roce 1980 byl jmenován jako docent. O rok později odešel po opakovaném záchvatu mrtvice do invalidního důchodu, zemřel roku 1995.

František Jílek se narodil roku 1913 v Brně, kde vystudoval nejprve gymnázium a obchodní školu, poté začal studovat klavír a skladbu u Jaroslava Kvapila a dirigování u Zdeňka Chalabaly a Antonína Balatky na brněnské konzervatoři. Absolvoval na Pražské konzervatoři u Vítězslava Nováka v oboru skladba. Po pedagogickém působení na hudební škole se stal roku 1937 korepeditorem brněnské opery. O dvě sezóny později odešel do Ostravy dělat dirigenta opery. V roce 1948 se vrátil dirigovat do Brna, do opery Národního divadla, o čtyři roky později stanul v jejím čele. V roce 1963 začal působit na Janáčkově akademii múzických umění, nejprve externě, od roku 1966 jako řádný profesor. Na pozici dirigenta opery se věnoval vedle klasického světového repertoáru zejména dílu Leoše Janáčka a soudobých českých skladatelů, jmenovitě Bohuslava Martinů. Jako

Janáčkovský interpret proslul u nás i v zahraničí, za nahrávku Její pastorkyně obdržel cenu Orphée d'Or de l'Académie National du Disque Lyrique. V roce 1978 před ním jako novým šéfdirigentem Státní filharmonie Brno stála výzva v podobě zvládnutí vedle operního i symfonického repertoáru, se kterým měl do té doby jen malé zkušenosti z orchestrů v Brně a Ostravě. Jeho sluchové schopnosti přesné analýzy každého zvuku v orchestru, hluboká znalost Janáčkova díla, rozhodnutí navázat na nejlepší léta tělesa, vysoká řemeslná dovednost, nadšení, citlivě korigovaná obměna hráčů a přirozená autorita přivedly Filharmonii za Jílkova vedení na umělecký vrchol. Ještě dnes stále mnoho dirigentů i hráčů orchestru vzpomíná na tohoto vždy oblíbeného šéfa a jeho přínos, jeho pojetí Janáčka je legendární a tradice, již vtiskl za svého působení orchestru, dodnes v brněnském zvuku přetrvává. I když z místa šéfdirigenta odešel Jílek v roce 1983, s brněnskou filharmonií zůstal v úzkém pracovním kontaktu, zúčastnil se několika turné, vystupoval na mnoha koncertech u nás a spolupracoval na značném počtu nahrávek filharmonie, poslední pochází z roku 1992, roku Jílkova úmrtí.

Petr Vronský se narodil v roce 1948. Jako houslista se stal laureátem dvou celonárodních soutěží, v roce 1964 vyhrál Soutěž o cenu Beethovenova Hradce. Až po několikaletém působení v operním orchestru v Plzni se rozhodl vystudovat dirigování na pražské Akademii múzických umění, Bral lekce u Aloise Klímy, Jindřicha Rohana, Bohumíra Lišky a Roberta Brocka. Pro jeho umělecký rozvoj byly důležité úspěchy v dirigentských soutěžích v Olomouci (1970), Besanconu (1971) a v Berlíně v soutěži Herberta von Karajana (1973). V roce 1971 nastoupil jako dirigent v plzeňské opeře, kde o rok později zastával funkci prvního dirigenta, v roce 1974 přešel do opery v ústí nad Labem. V roce 1979 přijal Vronský nabídku na místo druhého dirigenta ve Státní filharmonii Brno a o čtyři roky později převzal pozici šéfdirigenta po svém předchůdci Františku Jílkovi, který jeho nástup pozvolna připravoval. S orchestrem absolvoval řadu tuzemských i zahraničních turné, mimo jiné dvě do Japonska, na podzim 1984 a 1990. Za dobu jeho působení se ke Státní filharmonii Brno připojil sbor dětí a mládeže, Kantiléna. Ta pro každou filharmonickou sezónu připravuje

tradičně několik koncertů, vystupuje i na koncertech velkých symfonických cyklů. Svou šéfovskou pozici opustil Vronský s koncem sezóny 1990 - 1991. V letech 2002 - 2005 byl šéfdirigentem Janáčkovy filharmonie Ostrava. Od sezóny 2005-2006 zastává pozici čestného šéfdirigenta Moravské filharmonie Olomouc a pedagogicky působí na Akademii múzických umění v Praze, kde získal titul docenta. Pravidelně vystupuje s předními českými i světovými symfonickými orchestry, například s Českou filharmonií, FOK, Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu, Berlínskými symfoniky, Antverpským královským filharmonickým orchestrem, Metropolitním orchestrem Tokio, Mnichovským rozhlasovým orchestrem, Filharmonickým orchestrem Rio de Janeiro, Petrohradským filharmonickým orchestrem a dalšími.

Leoš Svárovský se narodil v roce 1961 v Jablonci nad Nisou. Na konzervatoři v Praze vystudoval hru na flétnu, na Akademii múzických umění již společně s flétnou studoval i dirigování jako poslední žák u Václava Neumanna. Po skončení absolutoríí v roce 1986 získal cenu rektora. Již za dob studií Akademie múzických umění v Praze působil od roku 1985 jako dirigent Komorní opery Praha, v letech 1986 - 89 jako asistent šéfa opery Národního divadla v Praze Zdeňka Košlera. Později vyhrál konkurzní řízení na místo druhého dirigenta v tehdejší Státní filharmonii Brno, kde v roce 1991 nastoupil jako šéfdirigent. V tomtéž roce jej Herbert von Karajan pozval ke spolupráci s Georgem Soltim, Claudiem Abbadem a Vídeňskými filharmoniky na „Sommerspiele Salzburg“ a rovněž se stal šéfdirigentem v Janáčkově filharmonii Ostrava. Později vedl i Sinfoniettu Žilina, Pardubickou komorní filharmonii, Orchester baletu Národního divadla Praha a Státní operu. Od roku 1993 je činný i jako pedagog, krátce učil na Janáčkově akademii múzických umění v Brně, nyní působí již dvanáctým rokem na Akademii múzických umění v Praze, v roce 2011 se habilitoval jako docent. Je proslulý mimořádnou výkonností a neuvěřitelnou pohotovostí - po generálce zaskočil (v poslední chvíli z Prahy) za dirigenta Panského a na koncertě úspěšně provedl Smetanovu *Mou vlast*, jindy zase po silvestrovském koncertě v Berlíně nastudoval v noci ve vlaku partituru Haydnova *Stvoření* (nikdy předtím je neditigoval) a na Nový rok (1998) je s

filharmonii, sólisty a sborem velmi úspěšně provedl v Salcburku. V současnosti působí jako stálý hostující dirigent Slovenské filharmonie a čestný člen Filharmonie Brno, s brněnskou filharmonii velmi často působí na zahraničních zájezdech, participoval například na rozsáhlém turné po šesti asijských zemích Toyota Classics 2004 či několika japonských zájezdech.

PhDr. Otakar Trhlík se narodil roku 1922 v Brně, dirigování však vystudoval v Praze, v mistrovské třídě Václava Talicha na konzervatoři. V Brně pokračoval studiem hudební vědy na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Působil jako dirigent Symfonického orchestru brněnského rozhlasu a v roce 1956 se stal jedním ze zakladatelů Státní filharmonie Brno, kde se téhož roku stal druhým dirigentem.

Po šesti letech vtéto funkci odešel do Bratislavy na pozici šéfdirigenta Symfonického orchestru Československého rozhlasu. Současně dirigoval v sezóně 1963 - 1964 také orchestr v Káhiře. Nejdelším jeho působištěm se stala Janáčkova filharmonie Ostrava, kterou vedl osmnáct let, v letech 1968 - 1986. V roce 1995 byl na čas povolán do čela Státní filharmonie Brno, jeho šéfování skončilo v roce 1997. Trhlík se zaměřoval zejména na šíření české a slovenské hudby, a to jak repertoárové, tak nově vznikající. Janáčkovu hudbu prováděl v zemích po celém světě, mimo jiné i v Austrálii. Od roku 1955 působil pedagogicky na Janáčkově akademii múzických umění, v roce 1969 se habilitoval jako docent. Roku 1975 se stal vedoucím semináře dirigování. Zemřel roku 2005 v Brně.

Aldo Ceccato se narodil roku 1934 v Miláně, kde vystudoval proslulou Verdiho konzervatoř, poté absolvoval Vysokou školu hudební v Hamburku a mistrovské kurzy Sergia Celibidache a Victora de Sabaty. V letech 1973 - 1977 působil jako umělecký ředitel v Detroitském symfonickém orchestru a na festivalu v Meadow Brook, v letech 1976 - 1983 byl generálním hudebním ředitelem Hamburských filharmoniků, poté šéfdirigentem filharmonie v norském Bergenu a rozhlasových orchestrů v Hannoveru a v Turíně. Tou dobou také započal spolupráci se Slovenskou filharmonii, kde se stal nejprve jejím stálým dirigentským hostem a v letech 1989 - 1991 jejím šéfdirigentem. Od roku 1991 působil jako hudební ředitel Španělského

národního orchestru v Madridu. Kromě těchto proslulých orchestrů spolupracoval například s filharmoniiemi v Londýně, Berlíně, Vídni, Hamburku a New Yorku, symfonickými orchestry v Bostonu a Chicagu, Rezidenčním orchestrem v Haagu, Českou filharmonií, římským orchestrem Santa Cecilia a tokijský NHK. Ceccato je činný i na poli operní hudby, řídil operní vystoupení v Miláně, Londýně, Paříži, Hamburku, Vídni, Chicagu a Florencii. Za své celoživotní působení a přínos hudbě byl Ceccato vyznamenán řadou různých ocenění, je členem římské Akademie svaté Cecílie a důstojníkem italského Řádu za zásluhy, čestným doktorem hudby na Východní michiganské univerzitě, nositelem Zlaté medaile města Hamburku, v roce 1999 byl vyznamenán Rytířským řádem Velkého kříže, nejvyšším státním vyznamenáním Italské republiky. Pedagogický působí jako profesor dirigování na Vysoké škole hudební v Hamburku a v mistrovských kurzech v Hannoveru, Santiagu de Compostela, Bergenu a jinde. V České republice působil tři sezóny, od roku 1997 do 2000, jako šéfdirigent Státní filharmonie Brno. Nastudování úplného symfonického repertoáru Ludwiga van Beethovena během jeho krátkého působení přineslo poněkud rozkolísanému orchestru obnovený repertoárový základ, zejména novým členům bez orchestrální praxe tento počin výrazným způsobem pomohl. Zasloužil se významnou měrou na účasti brněnské filharmonie na koncertu ve Vatikánu k příležitosti pravidelného církevního jubilea Milostivé léto a oslavy osmdesátých narozenin papeže Jana Pavla II. Od června 2000 je čestným dirigentem Filharmonie Brno.

Petr Altrichter se narodil v roce 1951 ve Frenštátě pod Radhoštěm. Na ostravské konzervatoři studoval vedle dirigování i hru na lesní roh. Na Janáčkově akademii múzických umění už studoval pouze dirigování, obor řízení orchestru u Richarda Týnského, Otakara Trhlíka a Františka Jílka, řízení sboru u Josefa Veselky a Lubomíra Mátla. Nejvýznamnějším milníkem na počátku jeho dirigentské kariéry byl v roce 1976 úspěch na dirigentské soutěži ve francouzském Besanconu, kde vedle druhého místa vyhrál i zvláštní cenu Francouzského svazu skladatelů. O dva roky později, ještě před absolutoriem Janáčkovy akademie múzických umění v Brně, se stal asistentem dirigenta ve Státní filharmonii Brno. Další dirigentské úspěchy

na sebe nenechaly dlouho čekat, v letech 1978 - 1983 působil Petr Altrichter jako asistent dirigenta České filharmonie, jako dirigent Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně (1979 - 1984) a Komorní filharmonie Pardubice (1982 - 1989). V roce 1983 dostal nabídku stát se dirigentem v pevném úvazku ve Státní filharmonii Brno, kde tuto funkci vykonával až do roku 1987. Téhož roku začala jeho užší spolupráce se Symfonickým orchestrem hlavního města Prahy FOK, kde v letech 1990 - 1992 zastával pozici šéfdirigenta. Roku 1993 započala jeho jedenáctiletá spolupráce s Jihozápadní německou filharmonií v Kostnici, až do roku 2004 byl tamním uměleckým ředitelem a šéfdirigentem. Mimo toto významné působiště stál rovněž v čele Královského filharmonického orchestru v Liverpoolu (1997 - 2001) a roku 2002 rovněž přijal nabídku na místo šéfdirigenta Státní filharmonie Brno, kterou zastával až do roku 2009. Pravidelně je zván k řízení orchestrů po celém světě, jmenovitě dirigoval například Berlínské symfoniky, Londýnské filharmoniky, Japonský symfonický orchestr, Milánský orchestr, Krakovskou filharmonii, Symfonický orchestr v Rize, Symfonický orchestr RTL Luxemburg, Filharmonický orchestr Gran Canaria a další. Po celém světě rovněž hostoval na velkých festival, mimo jiné v Chicagu, Paříži, Madridu, Curychu, Salcburku, Vídni, St. Etienne, Avignonu, Palermu, Seville, Aténách a jiných.

Aleksandar Marković se narodil v roce 1975 v srbském Bělehradě, dirigování již však studoval na Univerzitě hudby a múzických umění ve Vídni, ve třídě Leopolda Hagera. Zúčastnil se také kurzů u Gianluigiho Gelmetttiho a Lothara Zagroseka na Accademia Musicale Chigiana v Sieně, kde obdržel ocenění Diploma d'onore. Rovněž je držitelem stipendia světově proslulé Nadace Herberta von Karajana v Berlíně. V roce 2003 vyhrál první cenu na 7. ročníku prestižní Mezinárodní dirigentské soutěže Grzegorze Fitelberga v polských Katovicích a toto vítězství odstartovalo jeho mezinárodní kariéru. Již v mladém věku stanul na stupínku nejlepších evropských orchestrů. Dirigoval řadu špičkových evropských těles, mezi nimi byly Vídeňský symfonický orchestr, Vídeňský komorní orchestr, berlínský Konzerthausorchester, Drážďanská filharmonie, Stuttgartská a Norimberská filharmonie, komorní orchestr Spirit of Europe, Skotský

komorní orchestr a mnohé další orchestry západní, střední a východní Evropy. Mimo Evropu řídil Katarskou filharmonii a vedoucí orchestry v Koreji. Jako hudební ředitel a šéfdirigent Filharmonie Brno působil od roku 2009, vystoupil s ní ve světových hudebních centrech, například Grosses Festspielhausu v Sachurku, Paláci umění v Budapešti, Stefaniensaal ve Štýrském Hradci, Brucknerhausu v Linci nebo na pódiih koncertních sání dvanácti měst Japonska. Jeho smlouva ve Filharmonii Brno skončila v roce 2015.

Hostující dirigenti, orchestry a sbory ve Filharmonii Brno

dirigenti

Adler Peter Hermann / Albrecht Marc / Alfieri Cesare / Altrichter Petr / Ančerl Karel / Andreescu Horia / Arming Christian / Asahina Takashi / Asencio Enrique Garcia / Auberson Jean-Marie / Backofen Ulrich / Bakala Břetislav / Barker Alan / Barrett Michael / Barsov Viktor / Batiz Enrique / Baudo Serge / Bauer Gerhard / Beaudry Jacques / Belfín František / Bělohlávek Jiří / Bernas Richard / Beyer Daniel / Bílek Zdeněk / Bock Herben / Bohuňovský Oldřich / Bonavolontá Nino / Bostock Douglas / Braun Martin / Bricetti Thomas / Buckland Graham / Burkhe Dennis / Caballé-Domenech Josep / Caeyers Jan / Campestrini Christoph / Caridis Miltiades / Ceccato Aldo / Clorivez Victor / Cristescu Mircea / Čivžel Edvard / Damev Mischa / Daniel Iosef / Danon Oskar / Delogu Gaetano / Dénes István / Dixon Dean / Dmitriev Alexander / Dohnányi Oliver / Domarkas Juozas / Donneux Edgar / Dubrovskij Viktor / Dorian Ogan / Eckerberg Sixten / Eliška Radomil / Eötvös Peter / Erdélyi Miklós / Falletta IoAnn / Farkač Hynek / Fayet Valérie / Fedosejev Vladimir / Fedotov Viktor / Ferencsik János / Fiala Petr / Fiala Alois / Finger Heinz / Fischer Iván / Fischer Eduard / Fistoularí Anatole / Flor Claus Peter / Forster Horst / Freccia Massimo / Froschauer Helmut / Gallini Franco / Gatto Paolo / Georgescu George / Gibson Alexander / Giester Hans / Gluščenko Fjodor / Goossens Eugene / Graf Hans / Guljanickij Alexej / Guttenberg Enoch zu / Haenchen Hartmut / Hališka Rostislav / Hanák Tomáš / Hannikainen Tauno / Hanousek Jiří / Hanus Tomáš / Hauser Alexis / Heinrich Siegfried / Henzold Olaf / Herbig Gunther / Hertl František / Inoue Hisayoshi / Hoetzl Ernest / Hoňka Miroslav / Honna Tetsuji / Horák Antonín / Horvát Milan / Husa Karel / Chačaturjan Emin / Chaknazarov Zachin / Chang Yun Sung / Chaun František / Chlebníček Jan / Chmura Gabriel / Chromčák Petr / Iimori Norichika / Iliev Konstantin / Ivanov Konstantin / Iwaki Hiroyuki / Jacquillat Jean Pierre / Jaffe Elli / Jansons Arvid / Janz Matthias / Jedwabski Erich / Jenemann Gerhard / Jenkins Graeme / Jílek František / Jiráček Václav / Johansen Jon Bara / Kalmar Carlos / Karabtchevsky Isaac / Kašlák Václav / Katlewicz Jerzy / Kegel Herbert / Kelo Onni Olavi / Klecker Jakub / Kleinert Rolf / Klíma

Alois / Klinková Živka / Kluttig Christian / Konvalinka Miloš / Košík Mário /
Košler Zdenek / Koutník Tomáš / Kovács János / Krečmer Rudolf /
Krombholc Jaroslav / Krygel Jaromír / Křenek Ernst / Kukul Ondřej /
Kulínský Bohumil / Kunz Efrem / Kyzlink Jaroslav / Lavigueur Louis /
Lazarev Alexander / Lehel György / Lenárd Ondrej / Liška Bohumír /
Llewellyne Grant / Mácal Zdeněk / Mackeras Charles / Macura Stanislav /
Mága Othmar / Machek Miloš / Manolov Dimitr / Markowski Andrzej / Masur
Kurt / Mátl Lubomír / Mauffray Paul / Menuhin Yehudi / Meschwitz Frieder /
Meyer Hans / Meyer Xaver / Meylan Jean / Micka Vít / Mikeska Lubomír /
Mogrelia Andrew / Montenegro Roberto / Mori Enrico de / Mrkos Zbyněk /
Müller Fritz / Munch Charles / Nanut Anton / Netopil Tomáš / Neumann
Václav / Nissen Ude / Nohejl Jaromír / Nosek Václav / Obračaj Ivan /
Olivieri Munroe Charles / Ono Kazushí / Opěla Jaroslav / Ormicki
Wlodzimierz / Osa Pascual / Österreicher Karl / Ovčinnikov Vjačeslav / Page
Robert / Panni Marcello / Panský Miroslav / Paris Daniele / Park Eunseong /
Paternostro Roberto / Pedioti Antonio / Pešek Libor / Pfafflmeyer Norbert /
Pinkas Jiří / Pipek Oldřich / Podařil Aleš / Pokorný Pavel / Polivnick Paul /
Pololáník Petr / Poluektov Sergej / Pommer Max / Ponnelle Pierre
Dominique / Popovič Anton / Preisler František / Pretre Georges /
Pringsheim Klaus / Protasi Juan / Pryce - Jones John / Pyoung Yon Lim /
Rahbari Alexander / Rachlin Natan / Rajčev Ruslan / Rapf Kurt / Reck
Stefan Anton / Reinthaler Anton / Remmereit Arild Rendón Guillermo /
Režucha Bystrík / Richter Caspar / Richter Karl / Richter Nicolaus /
Robertson David / Rohan Jindřich / Rowicki Witold / Rozehnal Ian /
Rožděstvenskij Gennadij / Rudner Ola / Řezníček Jan / Sachs Milan /
Satanowski Robert / Seaman Christopher / Segerstam Leif / Segurini Nello /
Selva Vincent Ia / Serebrier José / Serov Eduard / Seyfart Lothar /
Schmöhe Georg / Schneidt Hanns Martin / Schroeder Jens / Schurmann
Gerhard / Schweizer Daniel / Schwinck Alexander / Sieghart Martin /
Silvestri Constantin / Simeonov Vladi / Simonov Jurii / Sinaiskij Vasilii /
Slovák Ladislav / Smejkal Bohumil Smetáček Václav / Stankovský Róbert /
Stárek Jiří / Sternefeld Daniel / Stroesser Florent / Strugala Tadeusz /
Stryja Karol / Studer- Müller Martin / Süsskind Walter / Svárovský Leoš /
Swierczewski Michel / Szostak Jerzy / Šejna Karel / Štych Jan / Tennstedt

Klaus / Theuring Günther / Tiboris Peter / Trhlík Otakar / Trikolidis Karolos /
Turnovský Martin / Týnský Richard / Uzelac Milivoj / Vajnar František /
Válek Roman / Válek Vladimír / Vandemoot André / Vasicek Adolf / Vašata
Rudolf / Vavřínek Stanislav / Verbickij Vladimír / Veselý Alois / Vidlák Milan
/ Vieru Anatol / Vogel Jaroslav / Vogel Winston van / Vronský Petr /
Walberg Heinz / Waldhans Jiří / Wang Jin / Wangenheim Volker / Weikert
Ralf / Weisse Fritz Wildnerlohannes / Wolf Helmut / Woss Kurt / Yinon
Israel / Zanolli Hans / Zbavitel Ian / Zdravkovič Živojin / Zecchi Carlo /
Zelenka Ian / Žuraitis Algis

orchestry

Brněnský komorní orchestr

Česká filharmonie

Čeští komorní sólisté

Gustav Mahler Jugendorchester

Janáčkova filharmonie Ostrava

Janáčkův komorní orchestr

Komorní filharmonie Pardubice

Komorní filharmonie Středoněmeckého rozhlasu

Komorní orchestr Bohuslava Martinů

Komorní orchestr Lipského rozhlasu

Komorní sdružení Vítězslavy Kaprálové

Leningradská filharmonie

Moravský komorní orchestr

Moskevská filharmonie

Národní symfonický orchestr polského rozhlasu Katowice

Neues Zürcher Orchester

Orchester Gustava Broms

Orchester Konservatoře města Vídně

Pražská komorní filharmonie

Royal Liverpool Philharmonic Orchestra

Slovenská filharmonie

Slovenský komorní orchestr
Symfonický orchestr Českého rozhlasu
Symfonický orchestr hl. města Prahy FOK
Symfonický orchestr Lipského rozhlasu
Tonkünstler Orchester Niederösterreich

sbory

Akademické pěvecké sdružení Moravan
Ars brunensis chorus
Bad Hersfelder Chorverein
Berliner Konzert Chor
Beseda brněnská, ženský sbor
Brněnský akademický sbor
Brněnský dětský sbor
Brněnský dívčí sbor
Brněnský filharmonický sbor - FSBB (Filharmonický sbor Beseda brněnská)
Brněnský mužský sbor Foerster (BPS Foerster)
Brněnský sbor Hudební mládeže
Brněnský ženský sbor Amicitia
Brněnští madrigalisté
Český filharmonický sbor Brno (Smíšený sbor Amicitia - Foerster)
Dětský pěvecký sbor Radost Praha
Dětský sbor Svaté Trojice, Soluň
Dívčí sbor Lelky
Filharmonický sbor Stuttgart
Flensburger Bach - Chor St. Marien
Hersfelder Singkreis
Chor der Musikakademie Kassel
Chorgemeinschaft Neubeuern
Chorverein Hersfeld
Internationales Chor Forum
Kantiléna (Brněnský dětský sbor Kantiléna)

Kühnův dětský sbor
Kühnův smíšený sbor
Linzer Domchor
Mendelssohn Choir of Pittsburgh
Midamerica Chorus
Mladost
Newcastle Festival Chorus
Ostravský dětský sbor
Pěvecké sdružení moravských učitelů
Pěvecký sbor Československého rozhlasu
Pěvecký sbor Slovenské filharmonie
Pěvecký sbor Středoněmeckého rozhlasu
Philharmonia Chor Stuttgart
Philharmonischer Chor Dresden
Pražský filharmonický sbor (Český pěvecký sbor)
Pražský komorní sbor
Pueri gaudentes Resonances Strassbourg
Sbor Janáčkovy opery v Brně (Pěvecký sbor Státního divadla v Brně)
Sheffield Philharmonic Choir
Slovenský filharmonický sbor
Smíšený sbor Konzervatoře Brno
Soina, státní akademický sbor Moldavské SSR
Süddeutscher Kammerchor
Taito Ku Citizen Chorus
Vachův sbor moravských učitelek
Wiener Adakemie Kammerchor
Wiener Jeunesse Chor
Wiener Sangerknaben

Závěr

Dnes patří Filharmonie Brno mezi největší středoevropské orchestry. Posluchači v Brně ji mohou ročně slyšet na více než šedesáti koncertech. Velké symfonické koncerty se provádějí v Janáčkově divadle, koncerty s menším obsazením se odehrávají v Besedním domě, kde má filharmonie své sídlo. Orchester také vystupuje ve Wannieck Gallery a během letního festivalu Špilberk na historickém nádvoří stejnojmenného brněnského hradu. Před orchestrem se nyní otevírá perspektiva nového sálu, nových podmínek pro uměleckou tvorbu. V dnešní době bezcharakterních podnikatelů, úplatných politiků a rozkradených miliard beru stavbu nového koncertního sálu pro Filharmonii Brno za obrovské zadostiučinění.

Použitá literatura a prameny

Beneš, Jiří: Státní filharmonie Brno 1956 – 1966. Brno, 2005

Gála, Antonín: Státní filharmonie, laureát státní ceny Klementa Gottwalda. Brno, 1957

kolektiv autorů: Československý hudební slovník osob a institucí (svazek první, A - L), SNKLHU, Praha 1963

kolektiv autorů: Československý hudební slovník osob a institucí (svazek druhý, M - Z), SNKLHU, Praha 1965

Majer, Jiří: Státní filharmonie Brno 1956-1966. Blok, Brno, 1965